

tură, oarecare sprinteneală a replicii — pierde în versiunea scenică orice urmă de interes. Regia este, în cele mai multe momente, ca și inexistentă; când pare a se manifesta, mai mult stînjește decît ajută.

Uimitoare, ca să nu spunem deprimentă, e evoluția actorilor, cei mai mulți cunoscuți, unii dintre ei chiar cu o zestre scenică onorabilă. Singurul cuvînt ce ne vine în minte este: deprofesionalizare. E o afirmație crudă, o așternere pe hîrtie cu tristețe, cîntărind-o, nu aruncînd-o la întimplare; dar dacă vrem să fim drepti (și mai cu seamă sinceri!), ea este inevitabilă. Tot ce am putut reține, privitor la interpretare, sînt cîteva accente juste. Nu e foarte pușin?

Spuneam, mai înainte, că pînă acum Teatrul «Urmuz» are trecut, probabil viitor, nu și prezent. După premiera la care am fost invitați nu ne rămîne decît să așteptăm, în continuare, viitorul.

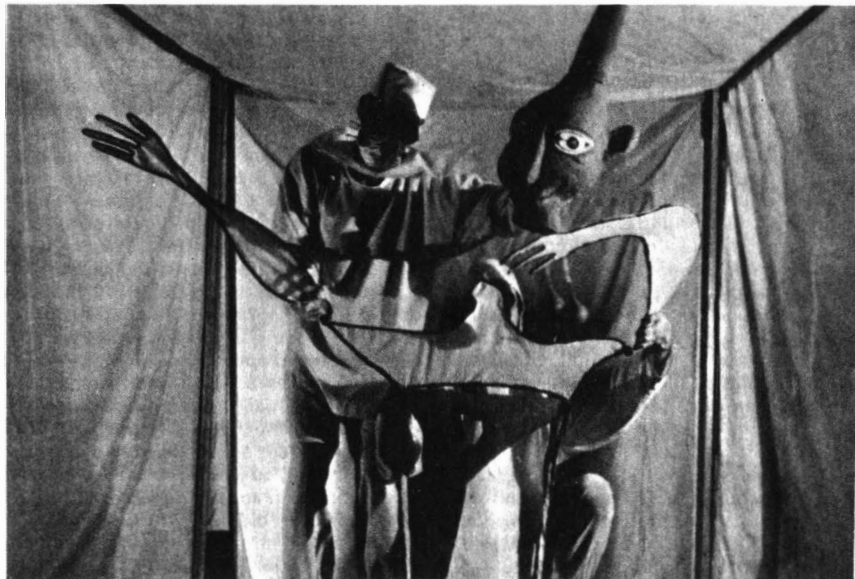
■ CRISTINA DUMITRESCU

O LECȚIE CU URMUZ

DIALOGURI DUPĂ URMUZ • TEATRUL «ȚÂNDĂRICĂ» • Data premierei: 14 februarie 1992 • Regia: Cătălina Buzoianu • Scenografia: Nicolae Stanciu • Muzica: Liviu Dăncăeanu • Distribuția: Dan Puric și Liviu Berehoi, Sara Dan, Rodica Dobre, Claudia Dumnică, Angela Filipescu, Paul Ionescu, Florentina Tănase, Valentina Tomescu.

Două proze ale lui Urmuz — **Pîlnia și Stamate și Fuchslada** — au constituit suportul textual al spectacolului Cătălinei Buzoianu, realizat pe scena unui teatru considerat în mod aprioric destinat publicului preșcolar. În general, adulții care au venit la premieră împreună cu copiii lor — fie că știau că Urmuz nu a scris texte despre iepurași sau basme cu voinici, fie că nu — au avut în mod sigur a răspunde unor întrebări jînînd de estetica simplă a lui «De ce?» sau au trebuit să dea explicații. Mărturisesc o anume satisfacție: explicațiile le-am dat și eu.

Evident este că nu aceasta determină interesul spectacolului de la «Țândărică». Lumea lui Urmuz este specială. Micile sale texte de proză delimitează în literatura interbelică un teritoriu al privirii insurgente asupra sensului sau lipsei de sens. Este un mod al descrierii unei lumi care poate apărea întotdeauna de o logică fără cusur. «Privitorul» care a fost Urmuz — și despre care contemporanii au lăsat mărturie mergînd spre concluzia unei firi abstrase din real — descompune realitatea creditată mereu cu sens pentru a o expune într-o narațiune cursivă (prin discursul narativ, construit impecabil), inducînd în eroare. Autorul, scriînd, nu se miră, nu chestionează această realitate, ea nu-i pune «probleme», problema fiind chiar realul surprins într-o sfidătoare lipsă de sens a pricipalelor sale determinante logice. De aceea, tentativa de a pune în scenă imaginile evocate de acest tip de limbaj îmi apare cu atît mai îndrăzneală.

Cătălina Buzoianu produce un spectacol foarte vizual, succesiunea imaginilor scenice fiind menită a substitui discursului narativ urmuzian propria nevoie de a da sens ideii de spectacol. Dacă, însă, «descompunerile» autorului se plasează într-o zonă specială a relației între o descriere minuțioasă (venită în urma unui simț al observației) și o realitate foarte familiară, imaginile regizoarei, dar și concepția întregă a punerii în scenă vor folosi un «povestitor»-actor, paradoxal un **raisonneur**. Evoluția lui Dan Puric în această postură deplasează vizibil atenția de la un supra-realism de tip Dalí sau Magritte spre un straniu jucat de actor. În scenă, locul de joc clăustrează voit personajele, scenografia lui Nicolae Stanciu sugerînd elemente esențiale ale «povestirii»: grotă-sex (Pîlnia), ecranul pentru jocul de umbre, bizare alcătuirii antropomorfe purtate de ceilalți actori ca pe păpuși etc.

Coexistă în spectacol, prin atmosfera sugerată de culori și proceduri ale teatralizării, elemente ale unui modernism neostentativ dar și inflexiuni ale culturii orientale sacrificiale așa cum aveau să apară și la un Ion Barbu în ciclul **Isarlık**. Contrastul față de această «lectură» îl produce, însă, ideea că întreg locul de joc este un laborator experimental: **raisonneur**-ul este claustrat într-un spațiu psihiatric, cu doctori și infirmiere, cu tratament în caz de forță majoră etc. Ca și cum nebunia care l-a făcut pe autor să-și pună capăt zilelor ar fi trebuit și ea «explicată» spectatorului pentru a-i furniza cauza viziunilor «absurde» ale lui Urmuz. O redundanță, dublarea povestirii cu jocul actorului (Dan Puric), era oricum un factor «distanțator» suficient, chiar dacă ineficient artistic uneori. «Rama» psihiatrică devine însă rezultatul unei puneri în clar a esteticii urmuziene inacceptabile.

Se pot găsi destule motivații pentru a face rezonabilă această idee regizorală. De la drepturile omului pînă la spitalele-închisori din totalitarism. Mi se pare că, totuși, anti-erobii urmuzieni, Stamate

și Fuchs, debusolați de propria lor natură umană, de complexe și de neputința de a da sens la tot și la toate, sînt forțați să intre într-o lume care nu mai este a lor. Dar, poate, regizoarea a dorit să evoce o premoniție?!

Spectacolul Cătălinei Buzoianu îndrăznește să ofere o lectură scenică plauzibilă a unor narațiuni urmuziene și cred că faptul acesta este interesant. Discursul imagistic surmontează adesea dificultatea enormă de a accepta inteligibil lectura simplă a unor texte cărora le atribuim generic eticheta de «absurde». «Dialoguri după Urmuz» poate avea un dublu sens: urmărind ideile autorului sau (și) gîndindu-te la ele astăzi, după. La nivelul existenței diurne, lipsa de sens din lumea noastră de azi a resimțit-o regizoarea și ca pe o provocare. Pe care a acceptat-o.

■ MARIAN POPESCU

UN SPECTACOL «DE ACTORI»

COMEDII, spectacol-coupé cu trei piese scurte de Anton Pavlovici Cehov • **TEATRUL ODEON** • Data premierei: 1 martie 1992 • Regia: Mihai Mănușiu • Scenografia: arh. Andreea Hasnaș • Distribuția: **TRAGEDIAN FĂRĂ VOIE**: Șerban Ionescu [Ivan Ivanovici Tolkaciov], Radu Amzulescu [Alexei Alexeevici Murășkin] • **URSUL**: Mariana Mihaș [Elena Ivanovna Popova], Victor Rebengiuc [Grigori Stepanovici Smirnov], Radu Amzulescu [Luka], Carmen Tănase [Pelaghia], Angela Ioan [Sașa] • **CINTECUL LEBEDEI [CALHAS]**: Victor Rebengiuc [Vasilii Vasiliici Sveflavidov], Radu Amzulescu [Nikita Ivanici].